

KONSTITUTSIYA ERKIN VA FAROVON HAYOT GAROVI

Abdulloyeva Oydinoy Alimardon qizi
TDYU huzuridagi M.S.Vosiqova nomidagi
akademik litseyning 1-kurs 1-guruh o'quvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga bag'ishlangan. Konstitutsiya har bir mamlakatning suvereniteti, milliy davlatchilikning rivoji, fuqarolarning hayoti, jamiyatdagi o'rni va turmush tarzining konstitutsiyaviy-huquqiy asoslarini belgilab beradigan asosiy qonundir. Konstitutsiya mustaqil huquqiy davlatning asosiy belgisi hisoblanadi. Ushbu maqolada Konstitutsiyaning bugungi islohatlar jarayonidagi roli va uning yurt kelajagini belgilovchi huquqiy poydevor sifatidagi ahamiyati ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Konstitutsiya, mamlakat suvereniteti, milliy davlatchilik, konstitutsiyaviy-huquqiy, poydevor.

Kirish: O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi diyorimizning mustaqilligini yorqin namoyon etuvchi asosiy hujjat. Negaki uning har bir moddasida, har bir bandida xalqaro huquq me'yorlari ham, milliy bag'rikenglik tamoyili ham aks etib turadi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining qabul qilinishi muhim siyosiy, huquqiy hujjat sifatida jahonda yangi, suveren, istiqboli porloq davlat dunyoga kelganining yana bir isboti bo'lgan. Bosh qomusimiz inson manfaatlari, huquq va erkinliklari, qonun ustuvorligi va mamlakatimizning barcha fuqarolari uchun qonun oldida tenglik tamoyili ta'minlanadigan fuqarolik jamiyatini shakllantirishning mustahkam poydevorini yaratdi.

Konstitutsiya jamiyat va davlat hayotida alohida o'rin tutadi. Konstitutsiya nafaqat normativ huquqiy hujjat, balki u mamlakatimizda ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy munosabatlarni rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Barchamizga ma'lumki, inson huquqlari oliy qadriyat hisoblanadi. Bu esa O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 54-moddasida o'z aksini topgan, unga ko'ra "Insonning huquq va erkinliklarini ta'minlash davlatning oliy maqsadidir. Davlat inson hamda fuqaroning Konstitutsiya va qonunlarda mustahkamlangan huquqlari va erkinliklarini ta'minlaydi." Bundan tashqari Konstitutsiyamizda inson va fuqarolarning huquq va erkinliklari mazmunini bevosita ochib beruvchi ko'plab moddalar mavjud. Uning muqaddimasidan tortib, yakunlovchi qoidalariga qadar inson, uning farovonligi to'g'risidagi moddalarni ko'rishimiz mumkin.

Konstitutsiyaviy islohotlar:

Mustaqillik yillarida Konstitutsiya jamiyatimizning asosiy huquqiy poydevoriga aylandi. Eng muhimi, Konstitutsiya tufayli O‘zbekiston yangi demokratik davlat sifatida dunyo siyosiy xaritasidan munosib o‘rin egalladi. Konstitutsiyaning yaratilishi va takomillashuvida ko‘plab yurtimiz huquqshunoslari, jumladan, Mamlakat Vosiqovaning faoliyati alohida e‘tiborga loyiq. U Konstitutsiyaviy islohotlarda faol ishtirok etib, fuqarolarning huquq va erkinliklarini mustahkamlash, ayollar va yoshlar manfaatlarini qonunchilikda kengroq ifoda etish bo‘yicha muhim takliflar bergan. Uning mehnat faoliyati haqida gapiradigan bo‘lsak- Mamlakat Vosiqova O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligining shakllanishi va huquqiy tizimning mustahkamlanishiga katta hissa qo‘shdi. U boshchiligida bir qator kodekslar: fuqarolik, jinoyat, jinoyat-protsessual, nikoh va oila kodekslari va boshqa huquqiy normativlar o‘zbek tilida ishlab chiqilib, sharhlar bilan birga nashr etilgan. Shuningdek, u ta‘lim va ilm-fan yo‘nalishida ham yosh yuridik kadrlarini tayyorlash, jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish, qonun ustuvorligi g‘oyasini mustahkamlashga xizmat qilgan. Uning ilmiy va amaliy faoliyati – zamonaviy O‘zbekiston huquqiy tizimining mustahkam poydevorini yaratishda muhim omil bo‘ldi. Bugungi yosh advokatlar, huquqshunolar va talabalar uchun Mamlakat Vosiqova haqiqiy ibrat namunasidir.

Yangi tahrirdagi Konstitutsiyaning ahamiyati:

Yangi tahrirdagi Konstitutsiya bugungi islohotlar davrida qabul qilinib, xalq manfaatini ustuvor qo‘ygan huquqiy hujjat sifatida tarixga kirdi. Unda inson qadrini yuksaltirish, fuqarolarning asosiy huquq va erkinliklarini kengaytirish, ijtimoiy davlat tamoyillarini mustahkamlash kabi maqsadlar mujassam. Yangi Konstitutsiyada ta‘lim, sog‘liqni saqlash, mehnat, davlat xizmatlari kabi ko‘plab sohalarda fuqaro huquqlariga oid kafolatlar aniq va keng ifodalangan. (2023-yil 30-aprel kuni qabul qilingan yangi tahrirdagi Konstitutsiya: 6 bo‘lim, 27 bob va 155 moddadan iborat.)

- Inson huquqlari. Yangi Konstitutsiyada inson huquqlarini himoya qilishga alohida e‘tibor qaratilgan. Har bir fuqaroning huquqlari va erkinliklari kafolatlangan;
- Demokratik islohotlar. Konstitutsiyada demokratik jarayonlarni rivojlantirish, saylovlar va partiyalar faoliyatini mustahkamlashga oid normativlar kiritilgan;
- O‘zbekistonning suvereniteti. Yangi Konstitutsiya O‘zbekistonning suverenitetini va mustaqilligini ta‘minlashga qaratilgan qoidalarni o‘z ichiga oladi;
- Ijtimoiy adolat. Ijtimoiy adolatni ta‘minlash, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish uchun shart-sharoitlarni yaratish maqsadida yangi normativlar qo‘shilgan;
- Yoshlar va ayollar huquqlari. Yoshlar va ayollarning huquqlarini himoya qilish, ularning jamiyatdagi o‘rni va roli yanada oshirilgan.

- Ekologik masalalar. Ekologik muammolarni hal etishga qaratilgan normativlar kiritilgan, bu esa atrof-muhitni muhofaza qilishga yordam beradi.

Shuningdek, davlat boshqaruvi tizimi ham zamonaviy talablar asosida qayta ko‘rib chiqildi: parlament, ijroiya hokimiyati va sud tizimi o‘rtasidagi vakolatlar yanada ravshan belgilandi, mahalliy hokimiyatlarning mas‘uliyati oshirildi. Bu — Konstitutsiyaning xalqchil, ochiq va samarali boshqaruvni qo‘llab-quvvatlashga qaratilganini ko‘rsatadi.

Yangi Konstitutsiya — O‘zbekistonning erkin, farovon va adolatli kelajagini barpo etishga xizmat qiladigan huquqiy poydevordir. Kechagi avlod — Mamlakat Vosiqova kabi ulug‘ yuristlar yaratib bergan huquqiy maktabni davom ettirgan holda, bugungi islohotlar aynan shu meros asosida yangi bosqichga ko‘tarildi. Shu bois yangi tahrirdagi Konstitutsiya nafaqat zamonaviy talablarning ifodasi, balki huquqiy taraqqiyotning mantiqiy davomidir.

Xulosa: Xulosa qilib aytishim mumkinki, konstitutsiya bu shunchaki hujjat emasligiga yana bir bor ishonch hosil qidik. Konstitutsiya bu davlatning kelajagi, millatning taqdiri va fuqarolarning baxtli turmushi uchun asosiy kafolatdir. U bizning kim ekanimizni, qanday jamiyat quryotganimizni va qanday taraqqiyot yo‘lidan borayotganimizni belgilab beradi.

Biz har bir fuqarodan konstitutsiyani bilishini va unga amal qilishini kutamiz. Chunki Konstitutsiya qanchalik mukammal bo‘lmasin, uni hayotga tatbiq etuvchi ham — biz, fuqarolarmiz. Shu bois har birimiz o‘z huquqlarimizni bilish, majburiyatlarimizni unutmaslik va jamiyat hayotida faol bo‘lish orqali Konstitutsiya tamoyillarini amalda ko‘rsatamiz. Zero, kuchli jamiyat faqat kuchli qonun bilan emas, balki qonunni hurmat qiladigan fuqarolar bilan quriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1) O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Tashkent: O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari bazasi, 2023.
- 2) Abdurahmonov, S. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi va fuqarolik jamiyati. – Tashkent: Huquq va jamiyat, 2018.
- 3) Saidov, A. Davlat va huquq nazariyasi. – Tashkent: Fan va texnologiya, 2020.
- 4) Saydullayev, B. Huquqiy tizim va Konstitutsiyaviy islohotlar. – Tashkent: Yuridik nashriyat, 2019.
- 5) Vosiqova, M. Huquqshunoslik va demokratik islohotlar. – Tashkent: Huquq va jamiyat, 2021.
- 6) Rasulov, I. O‘zbekiston Respublikasining demokratik rivojlanish tamoyillari. – Tashkent: O‘zbekiston, 2022.